

**مقایسه تطبیقی مؤلفه‌های قدرت
جمهوری اسلامی ایران با کشورهای
آسیای جنوب غربی (سند چشم‌انداز)**

این کتاب دارای درجه‌بندی دسترسی محدود بوده و صرفاً
جهت بهره‌برداری گیرندگان تدوین شده است.

دکتر سیدهادی زرقانی

مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات

بین‌المللی ابرار معاصر تهران

سرشناسه	زرقانی، سیده‌ادی، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور	مقایسه تطبیقی مؤلفه‌های قدرت جمهوری اسلامی ایران با کشورهای آسیای جنوب غربی (سند چشم‌انداز) / هادی زرقانی؛ نظارت و اجرا: مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران - معاونت پژوهشی.
مشخصات نشر	تهران: مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران، ۱۳۸۸.
مشخصات ظاهری	۲۲۵ ص: مصور، جدول، نمودار
فروست	انتشارات مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران؛ ۳۰۵
شابک	۲۵۰۰۰ ریال: ۸-۱۱۶-۵۲۶-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	آی.ا.
یادداشت	کتابنامه: ۱۱۷ - ۱۱۹.
یادداشت	واژه‌نامه
موضوع	ایران - سیاست و حکومت - ۱۳۵۸ - آینده‌نگری
موضوع	ایران - سیاست اقتصادی - آینده‌نگری
موضوع	ایران - روابط خارجی - ۱۳۵۸ - آینده‌نگری
موضوع	ایران - روابط خارجی - خاورمیانه
موضوع	خاورمیانه - روابط خارجی - ایران
شماره افزوده	مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران
رده‌بندی کنگره	DSR ۱۵۷۰/۲۴ ۱۳۸۸
رده‌بندی دیویی	۹۵۵/۰۸۲
شماره کتابشناسی ملی	۱۹۶۴۱۰

انتشارات مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران

تهران: صندوق پستی ۳۸۴۹ - ۱۵۸۷۵، تلفن: ۸۸۵۰۰۲۵۰۰، نمابر: ۸۸۷۵۶۲۰۷ -

نشانی اینترنت: www.tisri.org پست الکترونیک: info@tisri.org

مقایسه تطبیقی مؤلفه‌های قدرت جمهوری اسلامی ایران با کشورهای آسیای جنوب غربی (سند چشم‌انداز)

نظارت و اجرا: مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران - معاونت پژوهشی

مؤلف: دکتر سیده‌ادی زرقانی

صفحه‌آرا: منصوره سعادت

نمونه‌خوان: سمانه ضرابی‌نژاد

طراح جلد: مریم جعفری نائینی

چاپ نخست: بهمن ماه ۱۳۸۸

چاپ و صحافی: باقری

شابک: ۸-۱۱۶-۵۲۶-۹۶۴-۹۷۸

کدبازایی در کتابخانه دیجیتال: 438F347

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

قیمت: ۴۵۰۰ تومان

همه حقوق محفوظ است.

پیشگفتار

بر اساس سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ که پس از قانون اساسی مهم‌ترین سند ملی کشور می‌باشد، ایران باید به کشوری توسعه‌یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی تبدیل شده و کشوری الهام‌بخش، فعال و مؤثر در جهان اسلام و تأثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای براساس تعالیم و اندیشه‌های امام خمینی (ره) باشد.

اصولاً تهیه چشم‌اندازهای بلند مدت در کشورها موضوعی است که در سال‌های اخیر توجه دولتمردان اکثر کشورها را به خود جلب کرده و در همین راستا نیز مراجع ذی‌صلاح جمهوری اسلامی ایران با توجه به عوامل گوناگون، سند چشم‌انداز کشور در افق ۱۴۰۴ هـ.ش (۲۰۲۵ میلادی) را طراحی و تدوین کرده‌اند.

با این حال، یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش‌رو در رسیدن به اهداف این سند، ارزیابی دقیق و علمی میزان موفقیت آن در اجرا و تشخیص صحیح انحرافات یا عقب‌ماندگی‌های احتمالی است؛ چراکه اگر انحرافی هرچند محدود در مسیر اجرای برنامه صورت گیرد، با عدم تشخیص به موقع آن نه تنها در مقطع زمانی مشخص شده امکان نیل به هدف مورد نظر نیست، بلکه باید زمان زیادی نیز صرف بازگشت به مسیر اصلی و سپس طی نمودن آن نمود. طبیعی است برای سنجش موفقیت یا عدم موفقیت سازمان‌ها و نهادهای مسئول در اجرای برنامه، در زمینه طی مسیر مشخص شده در قالب سند، نمی‌توان تا پایان برنامه صبر نمود و سپس به ارزیابی آن پرداخت. از این‌رو، به نظر می‌رسد با استفاده از روش‌های مختلف و در دوره‌های

زمانی خاص (سالانه، دو سالانه و چهار ساله) باید اقدام به ارزیابی و سنجش میزان موفقیت نهادها و سازمان‌ها در پیشبرد اهداف سند چشم‌انداز نمود.

مدل سنجش قدرت کشورها در ابعاد مختلف، یکی از مدل‌های موجود برای چنین ارزیابی می‌باشد که کتاب حاضر بر طبق آن تلاش دارد در ابعاد اقتصادی، سیاسی، نظامی، سرزمینی، علمی، اجتماعی، فرهنگی، فرامرزی و فضایی، قدرت جمهوری اسلامی ایران را با کشورهای منطقه جنوب غرب آسیا مورد مقایسه قرار دهد.

از آنجایی که هدف از این مطالعه بررسی روند اجرای برنامه در سه سال پس از شروع آن و مشخص نمودن میزان پیشرفت در مسیر چشم‌انداز است، نخست وضعیت جمهوری اسلامی ایران در ابتدای برنامه چشم‌انداز در مقایسه با کشورهای مزبور مورد بررسی قرار گرفته و با ترسیم ساختار قدرت در ابعاد مذکور به بررسی تطبیقی رتبه جمهوری اسلامی ایران با کشورهای مزبور پرداخته شده است.

در واقع، هدف کلی آن است که علاوه بر مشخص شدن وضعیت کنونی کشور از حیث ابعاد مختلف قدرت در مقایسه با کشورهای مورد نظر برنامه چشم‌انداز، میزان فاصله کشور تا رسیدن به هدف اصلی این برنامه (رسیدن به جایگاه قدرت برتر منطقه) مشخص شود. در مرحله دوم با استفاده از همین مدل اقدام به ارزیابی و سنجش میزان پیشرفت در اجرای برنامه طی سه سال پس از شروع آن خواهد شد.

به هر حال، پژوهش حاضر با امید به جایگاه برتر ایران در منطقه، تلاش دارد گامی در راستای شناخت بهتر از جایگاه کنونی کشورمان در منطقه برداشته و با تبیین دستاوردها در چند سال گذشته، بینش درستی را در مسئولان و سیاست‌گذاران کشور جهت اتخاذ اقدامات بهتر در مسیر نیل به اهداف سند چشم‌انداز ایجاد نماید.

معاونت پژوهشی

مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران

فهرست

خلاصه اجرایی.....	۹
فصل یکم: کلیات تحقیق.....	۱۳
فصل دوم: رتبه‌بندی کشورها در فاکتور سرزمینی.....	۳۵
فصل سوم: رتبه‌بندی کشورها در فاکتور اقتصادی.....	۵۵
فصل چهارم: رتبه‌بندی کشورها در فاکتور اجتماعی.....	۷۳
فصل پنجم: رتبه‌بندی کشورها در فاکتور علمی و فناوری.....	۹۳
فصل ششم: رتبه‌بندی کشورها در فاکتور فرهنگی.....	۱۱۳
فصل هفتم: رتبه‌بندی کشورها در فاکتور سیاسی - حکومتی.....	۱۲۹
فصل هشتم: رتبه‌بندی کشورها در فاکتور فرامرزی.....	۱۴۷
فصل نهم: رتبه‌بندی کشورها در فاکتور فضایی.....	۱۶۵
فصل دهم: رتبه‌بندی کشورها در فاکتور نظامی.....	۱۷۱
فصل یازدهم: رتبه‌بندی کشورها براساس میزان قدرت ملی.....	۱۸۷
فصل دوازدهم: تجزیه و تحلیل داده‌ها.....	۱۹۵
نتیجه‌گیری.....	۲۰۷
ضمیمه: روش‌های محاسبه و امتیازبندی رتبه کشورها در فاکتورها.....	۲۱۱
منابع و مأخذ.....	۲۱۷